

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

Koordinace protidrogové politiky

Srovnání České republiky, Německa, Nizozemska a Velké Británie (Anglie a Walesu)

Obsah:

ÚVOD	3
ČESKÁ REPUBLIKA	3
NĚMECKO	4
NIZOZEMSKO	5
VELKÁ BRITÁNIE	6
ANGLIE	6
WALES.....	7
ZÁVĚR	8
ZDROJE.....	8

Vybraná témata č. 04/2018
březen 2018
autor: Barbora Mičicová

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: VYBRANÁ TÉMATA
Název: Koordinace protidrogové politiky - Srovnání České republiky, Německa, Nizozemska a Velké Británie (Anglie a Walesu)	Typ edice: online, ISSN 2533-414X
Autoři: Mičicová, B.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3
Číslo: Vybraná témata č. 04/2018	První vydání edice: leden 2005
Datum: březen 2018	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova: drogy, protidrogová politika, návykové látky, koordinace	Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Práce je zaměřena na komparaci koordinace protidrogové politiky v České republice, Německu, Nizozemsku a v Anglii a Walesu. Každá ze zkoumaných zemí přistupuje k této otázce jiným způsobem. V Německu a Nizozemsku je za koordinaci protidrogové politiky odpovědné zejména ministerstvo zdravotnictví. V Anglii a Walesu je odpovědné Ministerstvo vnitra a v České republice vláda.

The study focuses on the comparison of drug policy coordination in the Czech Republic, Germany, the Netherlands and England and Wales. Each of the surveyed countries has a different approach. In Germany and the Netherlands, the Ministry of Health is primarily responsible for drug policy coordination. In England and Wales it is a responsibility of the Home Office and in the Czech Republic, the Government.

Obsah

ÚVOD.....	3
ČESKÁ REPUBLIKA	3
NĚMECKO	4
NIZOZEMSKO	5
VELKÁ BRITÁNIE	6
ANGLIE.....	6
WALES.....	7
ZÁVĚR	8
ZDROJE	8

Úvod

Tato práce se zabývá právní úpravou koordinace protidrogové politiky v České republice, Německu, Nizozemsku a Velké Británii (Anglie a Wales). Práce se zaměřuje i na další klíčové orgány a instituce plnící úkoly protidrogové politiky v uvedených zemích.

Česká republika

Odpovědnost za tvorbu a naplňování protidrogové politiky České republiky nese podle § 28 zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, vláda. Koordinačním a poradním orgánem vlády v otázkách protidrogové politiky je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP). Hlavní náplní činnosti RVKPP je vytváření národní strategie protidrogové politiky a akčních plánů a koordinace v nich obsažených aktivit na meziresortní a mezioborové úrovni. Koordinační role RVKPP je dále uplatňována, prostřednictvím sekretariátu RVKPP, v oblasti financování protidrogové politiky a služeb prevence a léčby pro uživatele návykových látek a patologické hráče a v oblasti systémů ověřování kvality těchto služeb.

RVKPP má v současné době 18 členů, předsedá jí premiér ČR, jejím výkonným místopředsedou je národní protidrogový koordinátor, další členové zahrnují ministra zdravotnictví, ministryni práce a sociálních věcí, ministra školství, mládeže a tělovýchovy, ministra vnitra, ministra spravedlnosti,

ministryni financí, ministra zahraničních věcí, ministryni obrany, ministra zemědělství, ministra průmyslu a obchodu, zástupce Asociace krajů ČR (1. náměstek hejtmana Ústeckého kraje), předsedu Společnosti pro návykové nemoci ČLS J. E. Purkyně, předsedkyni Asociace nestátních organizací poskytujících adiktologické a sociální služby pro osoby ohrožené závislostním chováním, experta jmenovaného předsedou RVKPP, prezidenta Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR a předsedu České asociace adiktologů.

Součástí odboru protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky, který plní roli Sekretariátu RVKPP je Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS). Základní úkoly NMS jsou zakotveny ve Statutu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky a zahrnují koordinaci tzv. drogového informačního systému na národní úrovni, sběr, analýzu, interpretaci a distribuci dat o drogách a závislostech v ČR, monitoring intervencí, politik a strategií v oblasti prevence, snižování rizik, léčby, sociální reintegrace a prosazování práva, distribuci informací o situaci v ČR v oblasti závislostí, koordinaci celostátního Systému včasného varování před novými psychoaktivními látkami a další. NMS je národním kontaktním místem Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) za Českou republiku.¹

Na místní úrovni je protidrogová politika zakotvena v krajských (a v případě zejména statutárních měst i obecních) strategiích a akčních plánech protidrogové politiky a koordinována prostřednictvím krajských či místních protidrogových koordinátorů a poradních orgánů pro oblast protidrogové politiky. Podle § 29 zákona č. 65/2017 Sb. provádí kraj v samostatné působnosti protidrogovou politiku na území kraje; za tím účelem kraj přijímá nejméně jednou za 10 let krajskou strategii protidrogové politiky a za účelem koordinace protidrogové politiky může zřídit funkci krajského koordinátora pro protidrogovou politiku. Obec v samostatné působnosti provádí protidrogovou politiku na území obce. V případě potřeby může zřídit funkci místního koordinátora pro protidrogovou politiku.

Role a odpovědnosti klíčových subjektů protidrogové politiky v České republice jsou podrobně popsány v Národní strategii protidrogové politiky na období 2010 až 2018, schválené usnesením vlády č. 340 dne 10. května 2010, ve znění usnesení vlády č. 1060 ze dne 15. prosince 2014 a č. 54 ze dne 25. ledna 2016.²

Německo

Odpovědnost za protidrogovou politiku sdílejí v Německu federální vláda, spolkové země a obce. Podle německé ústavy má legislativní pravomoc v oblasti drog, trestního práva a sociálního zabezpečení federace a spolkové země.³ Úřad federálního komisaře pro drogy (*Drogenbeauftragter der Bundesregierung*) koordinuje protidrogovou politiku federální vlády. Jeho hlavní odpovědností je rozvíjet politiky, které propagují a podporují iniciativy a aktivity zaměřené na závislosti a drogovou prevenci a rozvíjejí nové metody a oblasti zájmu v oblasti závislostí a

¹ Úkolem EMCDDA je poskytovat Evropské unii a jejím členským státům faktický přehled o evropských problémech v oblasti drog a spolehlivou znalostní základnu na podporu diskuse o drogách.

² Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/NSPP_revize_II.pdf. Str. 21 a násl.

³ Souběžnou legislativní pravomoc upravuje čl. 72 a násl. Základního zákona Německa. V záležitostech souběžných legislativních pravomocí mají spolkové země pravomoc vydávat právní předpisy, pokud Federace nevykoná svou legislativní pravomoc přijetím zákona. Federace má právo přijímat zákony v záležitostech souběžných legislativních pravomocí, pokud vytvoření rovných životních podmínek na celém federálním území nebo zachování právní nebo hospodářské jednoty činí federální regulaci nezbytnou v národním zájmu.

drogové prevence s cílem zmírnit zdravotní, sociální a mentální problémy. Úřad federálního komisaře pro drogy je od roku 1998 připojen k federálnímu ministerstvu zdravotnictví.

Federální komisař pro drogy předsedá Národní radě pro drogy a závislosti (*Drogen und Suchenrat – DSR*). DSR je poradním orgánem federální vlády, který sleduje federální opatření a hodnotí jejich naplňování. DSR se skládá ze zástupců federálních ministerstev a agentur, ministrů spolkových zemí, střešové organizace obcí, Německého penzijního fondu, Federální agentury zaměstnanosti, střešové organizace poskytovatelů zdravotního pojištění a zúčastněných stran v oblasti podpory boje proti závislosti, prevence závislosti a výzkumu. V roce 2015 ustavila DSR dvě pracovní skupiny: Prevence závislostí ve věkové skupině mladých dospělých a Účast na pracovním životě a jeho udržení.

Německé monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (*Die Deutsche Beobachtungsstelle für Drogen und Drogensucht - DBDD*) je národním kontaktním místem EMCDDA. Na základě rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví podporují jeho činnost:

- Federální centrum pro zdravotní výchovu (odpovědné za plánování a realizaci preventivních kampaní)
- Německé centrum pro problémy závislosti (odpovědné za léčbu závislostí a politiky zmírňování následků)
- Institut pro terapeutický výzkum IFT (administruje celkovou koordinaci a řízení německého národního kontaktního místa)

Federální institut pro léčivé přípravky a zdravotnické prostředky (*Bundesinstitut für Arzneimittel und Medizinprodukte, BfArM*) je odpovědný za povolování léčiv. Součástí BfArM je Federální agentura pro opium (*Bundesopiumstelle, BOPST*), která mimo jiné uděluje licence pro obchod s omamnými látkami a prekurzory a monitoruje obchod s omamnými látkami a prekurzory mezi držiteli licencí. V roce 2017 byla v souvislosti se zavedením možnosti předepisování léčebného konopí v rámci BfArM zřízena národní Agentura pro konopí (*Cannabisagentur*).

Vlastní implementace federálních zákonů je odpovědností zejména spolkových zemí. Spolkové země mají dále legislativní pravomoc v oblasti vězeňství a vymáhání práva a v souvisejících oblastech, jako je školství, zdravotní péče a další vzdělávání. Odpovědnost za naplňování protidrogové politiky, zejména její financování, leží na spolkových zemích a obcích, které si tak mohou nastavit jiné priority v rámci zákonných ustanovení a společných cílů protidrogové politiky. Koordinace mezi federální vládou a spolkovými zeměmi probíhá na mezirezortních konferencích a pracovních skupinách.

Nizozemsko

Ministerstvo zdravotnictví, sociálních věcí a sportu je pověřeno koordinací nizozemské protidrogové politiky, jelikož je na užívání drog pohlíženo primárně jako na problém zdraví. Ministerstvo je odpovědné zejména za veřejné zdraví, prevenci návykových látek a léčbu závislosti (léčení a zmírňování následků). Ministerstvo je odpovědné za zajištění dostupnosti spolehlivých informací a jeho úkolem jsou inovace v oblasti zvyšování povědomí, prevence a péče a zajištění výzkumu a monitorování. V rámci uvedeného ministerstva je za oblast drog odpovědný Odbor výživy, ochrany zdraví a prevence. Ministerstvo je gestorem zákona o opiu z 12. května 1928 (*Opiumwet*⁴) ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Dostupný z: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0001941/2017-05-25>

Ministerstvo spravedlnosti a bezpečnosti je odpovědné za vymáhání práva a snižování dostupnosti drog, tzn. za boj proti trestné činnosti spojené s užíváním drog. Ministerstvo zahraničních věcí je odpovědné za otázky viru HIV a syndromu AIDS na mezinárodní úrovni. Spolupráce probíhá prostřednictvím setkávání vedoucích protidrogové politiky uvedených ministerstev.

Podle článku 13b zákona o opiu mohou starostové obce dočasně uzavřít objekty, ve kterých jsou nalezeny, prodávají se, nebo kam jsou dodávány drogy. Obce mohou stanovit další podmínky pro zřizování tzv. *coffe shopů* (mohou např. stanovit povinnou minimální vzdálenost od vzdělávacích institucí apod.)

Další klíčovou organizací v Nizozemsku je výzkumný ústav pro duševní zdraví a závislosti nazvaný Trimbos Institut. Experti z Trimbos Institutu uvádějí výzkumné poznatky do praxe, aby podpořili politiky, pedagogy a odborníky, kteří poskytují služby duševního zdraví a boje proti závislostem. Odbor pro sledování a politiku v oblasti drog v rámci Trimbos Institutu je zodpovědný za vydávání Národní zprávy o drogách a je národním kontaktním střediskem EMCDDA pro Nizozemsko. Trimbos Institut je neziskovou organizací financovanou Ministerstvem zdravotnictví, sociálních věcí a sportu, Nizozemskou organizací pro zdravotnický výzkum a rozvoj a několika obcemi. Dalšími sponzory jsou nadace, charity a případně další organizace.

Velká Británie

Anglie

Na provádění protidrogové strategie dohlíží Mezirezortní skupina pro drogy složená ze zástupců klíčových ministerstev, které předsedá Ministerstvo vnitra.

Za koordinaci naplňování protidrogové strategie a zveřejňování ročních zpráv, které podrobně popisují pokrok dosažený při plnění cílů strategie, je jménem vlády odpovědné Ministerstvo vnitra (Home Office). Ministerstvo je ve své činnosti podporováno různými ministerstvy a organizacemi, které zahrnují např. Ministerstvo práce a důchodů, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo komunit a místní samosprávy, Ministerstvo školství, Národní agenturu pro kriminalitu a Ministerstvo spravedlnosti.

Poradní rada pro zneužívání drog (Advisory Council on the Misuse of Drugs, ACMD) je nezávislým odborným orgánem, odpovědným za poskytování rad Ministerstvu vnitra v záležitostech týkajících se drog. ACMD byla založena na základě zákona o zneužívání drog z roku 1971 (*Misuse of Drugs Act 1971*⁵). ACMD je, mimo jiné, odpovědná za vydávání doporučení o kontrole nebezpečných nebo jinak škodlivých drog, včetně klasifikací a plánování podle zákona o zneužívání drog z roku 1971 a provádění důkladných šetření zaměřených na vznikající hrozby a výzvy, které vyvolávají obavy.

Národní agentura pro kriminalitu (National Crime Agency, NCA) je vládním rezortem, odpovědným Ministerstvu vnitra. Cílem NCA je ve spolupráci s policií, pohraniční stráží a mezinárodními spolupracovníky bojovat proti závažné a organizované trestné činnosti, včetně omezení dovozu drog do Spojeného království.

⁵ Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/38>

Ministerstvo zdravotnictví (*Department of Health, DH*) je odpovědné za zdravotnictví jako celek, jeho činnost podporují zejména následující agentury: Národní zdravotní služba Anglie (*NHS England*), Veřejné zdraví Anglie (*Public Health England*), Komise pro kvalitu péče (*Care Quality Commission*) a dále Národní institut pro excelenci v oblasti zdraví a péče (*National Institute for Health and Care Excellence*). Úkoly každé z těchto institucí se dotýkají provádění opatření protidrogové politiky. Národním kontaktním místem EMCDDA je *Public Health England*, které úzce spolupracuje s Ministerstvem vnitra dalšími rezorty.

Ministerstvo spravedlnosti (*Ministry of Justice*) je odpovědné za ochranu veřejnosti, omezování trestné činnosti a dohled nad soudy, věznicemi a probační službou. Ministerstvo práce a důchodů (*Department for Work and Pensions*) zajišťuje, aby osoby v léčení dostávaly veškeré dávky, na které mají nárok a aby se navracely do pracovního procesu. Ministerstvo pro společenství a místní správu (*Department for Communities and Local Government*) podporuje orgány místní správy při zajištění jejich efektivního fungování a Ministerstvo školství (*Department for Education*) odpovídá za vzdělávání a služby pro děti v Anglii. Od roku 2013 je v Anglii vzdělávání o drogách povinnou součástí vzdělávacích programů pro vědní obory.

Místní správa je odpovědná za poskytování zdravotních služeb uživatelům drog na jejich území podle zákona o zdravotní a sociální péči z roku 2012 (*Health and Social Care Act 2012*⁶), včetně zajišťování služeb léčby drogové a alkoholové závislosti, které nejlépe odpovídají potřebám místních obyvatel. Za tímto účelem zřizují místní správy ze zákona Rady pro zdraví a dobré životní podmínky (*Health and wellbeing boards*), jejichž členy jsou zástupci místní správy, sociálních služeb pro dospělé, sociálních služeb pro děti, poskytovatelů zdravotních služeb, patientských organizací a další. Odpovědností rady pro zdraví a dobré životní podmínky je celkové strategické směřování v oblasti dobrých životních podmínek; za tímto účelem vypracovává rada strategické dokumenty.

Wales

Na Wales jsou devolvovány pravomoci v oblasti politiky zdravotnické, vzdělávací, bydlení a sociální péče.

Národní rada partnerství pro zneužívání návykových látek (*Substance Misuse National Partnership Board*) vykonává dohled nad Strategií pro zneužívání návykových látek⁷ a doprovodného plánu plnění. Rada má za úkol řídit a sledovat pokrok a usnadnit koordinaci mezi velšskou vládou, orgány veřejné správy a nevládním sektorem.⁸

Poradní panel pro zneužívání návykových látek (*Advisory Panel on Substance Misuse*) je nezávislým expertním panelem financovaným velšskou vládou. Je poradním orgánem Ministra sociálních služeb a veřejného zdraví v oblasti prevence a snižování zneužívání návykových látek, souvisejících zdravotních a sociálních škod a jejich snižování a předcházení a revize velšské Strategie pro zneužívání návykových látek. Panel se schází třikrát za rok.⁹

⁶ Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/7/contents/enacted>

⁷ Dostupná z: <http://gov.wales/dsjlg/publications/communitysafety/strategy/strategyen.pdf?lang=en>

⁸ *Welsh Government: Substance Misuse National Partnership Board (SMNPB)* [online], [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://gov.wales/topics/people-and-communities/communities/safety/substancemisuse/governance/board/?lang=en>

⁹ *Welsh Government: The Advisory Panel on Substance Misuse (APoSM)* [online], [cit. 2018-01-04]. Dostupné z: <http://gov.wales/topics/people-and-communities/communities/safety/substancemisuse/governance/advice/?lang=en>

Partnerství pro bezpečnost společenství (*Community Safety Partnerships*) jsou zřízeny v každé z 22 hlavních správních oblastí Walesu; jejich členy jsou zástupci policie, místních samospráv, občanů, NHS, hasičských a záchranných služeb a dobrovolných organizací. Cílem partnerství je snížení kriminality a rušení veřejného pořádku tím, že stanovují priority řešení problémů v každé oblasti, po konzultaci s místními obyvateli. Partnerství jsou mimo jiné odpovědná za zabezpečení služeb pro osoby zneužívající návykové látky na svém území.

Oblastní plánovací rady (*Area Planning Boards*) jsou odpovědné za plánování a koordinaci financování služeb pro osoby zneužívající návykové látky na úrovni regionů. Členy rady jsou zástupci místních zdravotních rad, místní samosprávy, policie, vězeňství, probační služby, sociálních služeb, poskytovatelů služeb a klientů služeb.

Místní zdravotní rady (*Local Health Boards*) zajišťují zdravotní služby ve věznicích veřejného sektoru, včetně protidrogové léčby.

Závěr

Každá ze zkoumaných zemí přistupuje k otázce koordinace protidrogové politiky jiným způsobem. V České republice je primárně odpovědná vláda, která si zřídila poradní orgán a funkci národního protidrogového koordinátora. V Německu je zřízena speciální funkce Federálního komisaře pro drogy a rovněž poradní orgán při Ministerstvu zdravotnictví, v Nizozemsku je za koordinaci protidrogové politiky odpovědné Ministerstvo zdravotnictví a ve Velké Británii leží tato odpovědnost na Ministerstvu vnitra. Ve všech zemích však probíhá spolupráce mezi zainteresovanými rezorty.

Zdroje

GUTHEIL, Mirja et al. *A review and assessment of EU drug policy* [online]. Listopad 2016 [cit. 2018-01-03]. DOI: 10.2861/757475. ISBN 978-92-846-0347-3. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571400/IPOL_STU\(2016\)571400_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571400/IPOL_STU(2016)571400_EN.pdf)

GERMANY 2017 Report of the national REITOX Focal Point to the EMCDDA (Data year 2016/2017): Drug Policy [online], [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: https://www.dbdd.de/fileadmin/user_upload_dbdd/05_Publikationen/PDFs/REITOX_BERICHT_2017_EN/WB_01_Drug_Policy_Germany_EN.pdf

United Kingdom Drug Situation: Focal Point Annual Report 2016 [online]. Březen 2017 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://www.nta.nhs.uk/uploads/2905931ukdrugsituation2016webaccessible.pdf>

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA): Country profiles [online], [cit. 2018-01-04]. Dostupné z: http://www.emcdda.europa.eu/emcdda-home-page_en

Další zdroje uvedené v poznámkách pod čarou.